

УДК [327+355]:(477+71)

Оксана Пікулик,

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

ORCID ID 0000-0002-0990-3578

pikulyk.oksana@vnu.edu.ua;

Катерина Клімчук,

студентка 1 курсу магістратури,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

klimchuk.kateryna2020@vnu.edu.ua,

DOI 10.29038/2524-2679-2021-02-101-114

УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКЕ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В КОНТЕКСТІ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

У статті досліджено українсько-канадське співробітництво у військово-політичній та безпековій сферах на сучасному етапі. Проаналізовано найважливіші особливості та чинники формування двосторонніх українсько-канадських відносин на попередніх етапах і їх вплив на сучасне співробітництво. Виявлено фактори, які впливають на розвиток відносин між Україною та Канадою, серед яких головним визначено військовий конфлікт на Сході України. Здійснено аналіз основних тенденцій та особливостей безпекового й військового співробітництва України та Канади на двосторонньому й міжнародному рівні в контексті сучасних загроз національній безпеці України. Окреслено специфіку українсько-канадських відносин у рамках співпраці з НАТО.

Відзначено, що Канада є надійним союзником та одним із найбільших партнерів України у світі, яка регулярно надає фінансову, політичну, гуманітарну, військово-технічну та іншу допомогу. У контексті аналізу загроз національній безпеці України відзначено, що Канада гостро засуджує агресивну політику Російської Федерації проти України та активно підтримує нашу державу на шляху євроатлантичної інтеграції. Виявлено, що державна політика України у воєнній сфері, відповідно до Стратегії воєнної безпеки України, спрямована на забезпечення

достатніх оборонних спроможностей держави. Визначено та описано основні аспекти канадської військово-технічної допомоги Україні, зокрема проведення тренувальних та навчальних операцій і місій, надання військово-технічної допомоги Збройним силам України. Обґрунтовано, що розвиток політичного й безпекового співробітництва України й Канади є пріоритетним напрямом політики для обох сторін. Відзначено, що ця співпраця у військово-політичній та оборонній сферах сприяє підвищенню ефективності дій Збройних сил України й зміцненню її оборонного потенціалу.

***Ключові слова:** Україна; Канада; військово-політичне співробітництво; загроза національній безпеці; особливе партнерство.*

1. ВСТУП

Постановка проблеми. На початку 90-их років минулого століття для України як для держави, яка щойно здобула незалежність, важливим завданням було побудувати надійні міжнародні зв'язки з іншими державами та закріпити свою позицію як повноцінного гравця на міжнародній арені. Як відомо, Канада перша з-поміж західних країн визнала незалежність України в грудні 1991 р. та встановила з нею дипломатичні відносини. Із тих пір зв'язок між державами ставав усе міцнішим, співпраця поглиблювалась і згодом відносини набули статусу особливого партнерства. На сучасному етапі в умовах зростання загрози безпеці України з боку Російської Федерації, співробітництво України й Канади у військово-політичній та безпековій сферах набуває особливої актуальності.

Канада від початку встановлення відносин підтримувала демократичні перетворення в Україні і її прагнення до європейської та євроатлантичної інтеграції, а також надавала значну допомогу в проведенні політичних реформ. Після незаконної анексії Криму й початку військової агресії на Сході України Канада виявила активну підтримку нашої держави на міжнародному рівні, стала однією з перших країн, які ввели санкції проти Росії. Крім того, сьогодні Канада входить у список держав, котрі надали найбільшу допомогу Україні в умовах кризи, уключаючи політичну, фінансову, військово-технічну й гуманітарну.

Ураховуючи той факт, що Канада є надійним союзником та партнером для України, співробітництво з нею є дуже важливим аспектом протистояння сучасним загрозам безпеці з боку Росії та відновлення стабільності в регіоні. Тому тема дослідження українсько-канадських

військово-політичних відносин є надзвичайно важливою й актуальною сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні та зарубіжні вчені завжди приділяли значну увагу темі розвитку й налагодження двосторонніх відносин між Україною та Канадою. Серед них – експерти з міжнародних відносин, історики, політики, соціологи й інші. Утім, їх кількість помітно зросла від часів початку збройного конфлікту на Сході України. Значну увагу в цих роботах приділено дослідженню саме військово-політичного, безпекового та військово-технічного співробітництва України й Канади.

Серед робіт українських учених, які досліджували тематику становлення й розвитку міждержавного співробітництва України з Канадою, варто приділити увагу працям С. Апатова [1], Е. Барана [2] та М. Дойчика [6] й ін.

У публікаціях Н. Конон та А. Скребнєвої [7], Г. Перепелиці [12], Н. Романюк [15] висвітлено сучасний стан двосторонніх відносин між Україною та Канадою, у тому числі у військово-політичній й військово-технічній сферах. Питання щодо військово-політичного співробітництва України відображено також у наукових роботах М. Бессонової [3], [4], В. В. Михайлюка та В. П. Михайлюка [10], М. Статкевича [13], М. Рабінович [18], В. Кравченко [8] та ін.

Мета статті – аналіз стану українсько-канадського військово-політичного співробітництва в контексті сучасних загроз національній безпеці України, визначення особливостей співпраці в цій сфері та їх значення в умовах російської військової агресії проти України.

Методика дослідження. У процесі дослідження українсько-канадських військово-політичних відносин використано відповідні наукові методи, зокрема історичний і порівняльно-історичний, хронологічний, метод узагальнення та описовий для відображення певних закономірностей у розвитку відносин, їх перебігу в загальній ретроспективі.

Історичний метод дає змогу дослідити появу, формування й розвиток подій і процесів у хронологічній послідовності з метою виявлення зв'язків, закономірностей та суперечностей. Використання історичного й порівняльно-історичного методів було визначальним під час виконання дослідження. Ці методи застосовано для відслідковування генеалогії, розвитку проблеми дослідження, спостереження динаміки досліджуваного об'єкта, а також вивчення наукової думки, що стосується українсько-канадських відносин.

У процесі написання статті використано також хронологічний метод, що дало змогу дослідити деякі особливості розвитку співробітництва України й Канади у військово-політичній сфері в хронологічній послідовності. Ще одним науковим методом, який використано в процесі роботи, є метод узагальнення, який дає змогу виокремити загальні ознаки та властивості групи об'єктів і здійснити перехід від одиничного до загального. У процесі виконання цього дослідження метод узагальнення використаний із метою підсумовування інформації із наукових джерел. Описовий метод застосовано для виділення одиниць аналізу досліджуваних об'єктів із подальшим усеохопним їх вивченням й інтерпретацією.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Канада стала першою західною країною, яка визнала незалежність України в 1991 р. і цим виявила підтримку нашої держави в процесі відродження її державності на міжнародній арені. Відтоді відносини між Україною та Канадою почали активно розвиватись та поглиблюватися. Важливим фактором для формування тісних відносин між державами стали історико-культурні зв'язки, які поєднують держави вже протягом декількох століть, і наявність значної української діаспори в Канаді.

На сьогодні між Україною та Канадою сформувалися тісні відносини, які отримали статус особливого партнерства. Проте абсолютно нового значення двосторонні відносини, зокрема у сфері військово-політичного співробітництва, набули після незаконної анексії Криму Росією й початку воєнних дій на Сході України. Адже військова агресія з боку Росії стала однією з найбільших загроз національній безпеці країни. У цих умовах Канада стала одним із головних міжнародних союзників України, а подальший розвиток партнерства з Канадою є пріоритетним напрямом зовнішньополітичної діяльності нашої держави.

Відповідно до положень Стратегії національної безпеки України, у контексті окреслення основних загроз, пріоритетними напрямами політики нашої держави є посилення оборонних і безпекових спроможностей, зміцнення міжнародної підтримки України та ефективне використання міжнародної допомоги. Також важливим для України є збереження консолідованого міжнародного політичного, економічного й правового тиску на агресора [17]. Канада, співпрацюючи з Україною, має можливість підкреслити свій статус активного та впливового міжнародного актора, для якого важливим є мирне вирішення конфліктів і забезпечення міжнародної

безпеки. Співробітництво між Україною та Канадою ґрунтується на спільних цінностях й інтересах, у тому числі це захист прав людини, гарантування безпеки та територіальної цілісності [2].

За роки співпраці Україна та Канада підписали безліч угод і меморандумів про взаєморозуміння, які охоплюють широкий спектр галузей. Документом, який завірив підтримку Канадою всебічного розвитку України та важливість двосторонньої співпраці країн для забезпечення стабільності та процвітання у світі стала Декларація «Про особливе партнерство», підписана в 1994 р. та поновлена у 2001 р. й у 2008 р. Підписання «Дорожньої карти українсько-канадських відносин» у 2009 р., стало ще одним важливим кроком на шляху розвитку відносин України та Канади. Тоді обидві держави виявили взаємне бажання поглиблювати двостороннє співробітництво, у тому числі в галузях політики й безпеки. Крім того, у підписаному документі Канада підтвердила підтримку вступу України до НАТО й зобов'язалася працювати спільно з Україною та країнами-членами Альянсу для досягнення цієї мети.

Зі сторони канадського керівництва неодноразово лунали твердження про те, що ні одну із західних держав не поєднує більше зв'язків з Україною, ніж Канаду, яка підтримує суверенітет України, тобто її право самостійно приймати рішення й визначати власну долю без зовнішнього втручання. Важливо також згадати те, що Канада була однією з перших країн Великої сімки, яка почала розвивати політичний діалог з Україною та допомагала нашій державі затвердити статус рівноправного учасника міжнародного співтовариства [9].

Починаючи з 1991 р., уряд Канади активно підтримував зусилля нашої держави з розбудови демократичного суспільства, проведення політичних реформ і прагнення до європейської та євроатлантичної інтеграції. Канада інвестувала значні дипломатичні й фінансові ресурси на підтримку демократичних перетворень в Україні. Особливо посилення цих зусиль спостерігалось у період Помаранчевої революції у 2004 р. Тоді Канада відправила своїх спостерігачів, які допомагали забезпечити справедливі президентські та парламентські вибори в Україні й сприяли розвитку громадянського суспільства в Україні [4].

Коли офіційний Київ відмовився підписати Угоду про асоціацію з ЄС, Канада миттєво відреагувала, скасувавши зустріч тогочасного Голови Верховної Ради України з головою Конгресу українців Канади, адже вважала європейську та євроатлантичну інтеграцію невід'ємною складовою частиною демократичних процесів в Україні. Негативною була

реакція Канади й на силовий розгін мирних акцій протесту на Майдані Незалежності в Києві в ніч на 30 листопада 2013 р. Канадський уряд засудив дії тогочасної української влади, акцентуючи увагу на тому, що вона знехтувала свободою слова та свободою зібрань, які є фундаментальними принципами демократії.

Після подій 2013–2014 рр., а саме Революції гідності, незаконної анексії Криму й подальшої військової агресії з боку Російської Федерації, відносини між Україною та Канадою зазнали суттєвих змін. Агресивна політика Росії поставила під загрозу міжнародну безпеку й стабільність у регіоні. Така ситуація суттєво вплинула на розвиток військово-політичного співробітництва України та Канади. Очевидною була зміна акцентів у відносинах, ефективне співробітництво тепер полягало в забезпеченні необхідної політичної, дипломатичної, безпекової й військово-технічної підтримки української сторони з боку Канади, особливо зважаючи на чітку позицію Канади, яка визнала Росію агресором [11].

Канада підтримує суверенітет і територіальну цілісність України, не визнає незаконної анексії Криму та засуджує політику РФ проти України. Канадські урядовці неодноразово оприлюднювали офіційні заяви, які підтверджували позицію Канади [5]. Серед канадських високопосадовців, які висловлювали офіційну підтримку територіальної цілісності України, колишній прем'єр-міністр Канади С. Гарпер і нинішній прем'єр-міністр Дж. Трюдо, міністри закордонних справ Х. Фріленд, Ф.-Ф. Шампань і чинний Марк Гарно та інші високопоставлені особи. Публічна міжнародна підтримка офіційною Оттавою українських позицій відіграє важливу роль у процесі відстоювання українських національних інтересів як на регіональному, так і на глобальному рівнях. Після початку кризи активно почали розвиватися міжвідомчі контакти між державами, у тому числі між зовнішньополітичними установами. У парламенті Канади активно функціонує міжпарламентська група дружби «Канада–Україна» [5].

Канада однією з перших запропонувала політичні й економічні санкції проти Росії. У 2014 р. Канада запровадила, а пізніше – неодноразово розширювала економічні та політичні санкції проти Росії. Персональні санкції введені проти широкого кола осіб, причетних до порушення територіальної цілісності України, серед яких – ряд російських осіб, представники так званих «ДНР» і «ЛНР» і лідери сепаратистів. Крім того, запроваджені масштабні санкції проти підприємств банківської сфери, оборонно-промислового та паливно-енергетичного комплексів Російської Федерації. Із 2015 р. Канада також увела заборону на здійснення торговельних й інвестиційних операцій з незаконно окупованим Кримом.

Помітною зміною у відносинах України та Канади стала активізація двостороннього діалогу на найвищому й високому рівнях. Президент України П. Порошенко здійснив офіційний візит до Канади у 2014 р. і робочий візит у 2017 р. У 2014 та 2015 рр. Україну тричі відвідав Прем'єр-міністр Канади С. Харпер, а у 2016 р. – новий Прем'єр-міністр Джастін Трюдо. Крім особистого висловлення підтримки нашої держави, метою візиту Прем'єр-міністра Канади в Україну також було підписання угоди про Зону вільної торгівлі між країнами, переговори про створення якої велися з 2009 р. Угода є не лише важливим економічним чинником, але й потужним політичним фактором підтримки нашої держави в нинішній напруженій ситуації [9]. Проведені переговори, які відбувалися в умовах російської агресії, окупованого Донбасу й анексованого Криму, продемонстрували зацікавленість українського та канадського урядів у поглибленні політичної, військової й інших сфер співпраці.

Канада активно підтримує демократичні зміни в Україні після перемоги Революції гідності, політично, фінансово та технічно сприяючи проведенню важливих реформ у нашій державі. Канадська допомога Україні спрямована на підтримку реформ, пріоритетними з яких визнано конституційну, виборчу, судову, антикорупційну й реформу децентралізації [3]. У 2019 р. Канада організувала третю Міжнародну конференцію з питань реформ в Україні, зібравши українських партнерів із 37 країн світу, щоб підтримати процес реформування та євроатлантичну інтеграцію України [14].

Близькі відносини між Україною й Канадою сформувалися також в оборонній сфері. Державна політика України у воєнній сфері, відповідно до Стратегії воєнної безпеки України, спрямована на забезпечення достатніх оборонних спроможностей держави, які в поєднанні з консолідованим міжнародним тиском на Російську Федерацію зможуть сприяти стримуванню подальшої ескалації збройної агресії проти України, а також забезпечити відновлення її територіальної цілісності [16]. Тому співпраця з Канадою в оборонній сфері набула ще більш стратегічного значення з погляду забезпечення національної безпеки. Із 2014 р. у зв'язку з подіями на Донбасі та в Криму співпраця в цій сфері значно посилилася. Канада стала однією з перших держав, які почали надавати допомогу Україні після початку бойових дій на Сході України. Особливо потрібно відзначити фінансову допомогу, що становила близько 700 млн дол. США.

Одним з аспектів канадської допомоги Україні в рамках військово-політичного співробітництва є проведення навчальних операцій та

підвищення компетентності українських військовослужбовців. Операція UNIFIER, розгорнута у вересні 2015 р., є ключовим елементом загальних зусиль Канади щодо підтримки безпеки, стабільності й суверенітету України. Збройні сили Канади координують свої зусилля зі США та іншими країнами, які також підтримують Україну через Спільну багатонаціональну комісію. До складу цієї комісії входять Канада, Литва, Польща, Україна, Великобританія, США, Данія й Швеція. Канада стала її членом у січні 2015 р.

Операція UNIFIER зосереджена на допомозі в навчанні українських сил безпеки з метою покращення та розширення їхніх можливостей і спроможностей. Навчальна місія стосується всіх основних завдань військової служби: стрільба, тактика маневрування піхоти, робота з ручними кулеметами, стрільба з укриття та ліквідація саморобних вибухових пристроїв. У рамках операції Канада направляє в Україну близько 200 співробітників своїх збройних сил, які проводять ротацію кожні шість місяців. Станом на 30 вересня 2021 р., 30,076 військових і силовиків взяли участь у навчаннях, проведених за допомогою 623 серійних курсів, що охоплюють усі напрями діяльності з моменту початку місії у вересні 2015 р. Ця кількість уключає також членів Національної гвардії України. На сьогодні канадські збройні сили забезпечили навчання для 1951 члена Нацгвардії [24]. У 2019 р. діяльність військової тренувальної місії UNIFIER в Україні була продовжена до березня 2022 р.

Від початку операції, навчальна місія допомогла помітно розширити базу знань і покращити практичні навички українських військових. Українська сторона ділиться досвідом із канадськими солдатами щодо ведення війни проти другої за потужністю армії у світі та надає інформацію про військову тактику Росії. За оцінками МЗС Канади, реалізація цієї місії є визначною для Канади, адже дає їй змогу відігравати провідну роль у такому стратегічно важливому регіоні, підтримуючи країну, яка перебуває на передовій ідеологічного поля битви між Росією й Заходом [23].

Окрім операції UNIFIER, збройні сили Канади співпрацюють із силами безпеки України через Програму військової підготовки та співробітництва – широкомасштабну програму оборонної дипломатії, яка сприяє зростанню внеску Канади в міжнародний мир і безпеку. Програма використовує військову підготовку та розвиток потенціалу в галузі операцій із підтримки миру для розвитку й зміцнення двосторонніх оборонних відносин із країнами, що мають стратегічний інтерес для Канади [22]. Україна є найбільшим отримувачем навчальної та фінансової допомоги в рамках програми, через яку з 1993 р. відбулися навчання понад 2500 українських військовослужбовців [21].

Ще одним напрямом українсько-канадського співробітництва у сфері оборони є надання військово-технічної допомоги українським оборонним силам. У сучасних умовах Україна є головним отримувачем канадської військово-технічної допомоги, що включає надання систем тактичного зв'язку, нелетальної військової зброї, переносного польового госпіталю, обладнання для знищення вибухонебезпечних боєприпасів, аптечок, індивідуального спорядження, бронежилетів і кевларових шоломів. Використання такого обладнання підвищує ефективність дій збройних сил, при цьому не навантажуючи український бюджет [8]. Канада разом зі Сполученими Штатами Америки, Великобританією та Литвою входить до четвірки країн, які надають найбільшу військову підтримку Україні у вигляді військово-технічної допомоги й підготовки солдатів.

Важливим етапом співпраці між країнами в цьому напрямі було відкриття у 2017 р. Україні доступу до канадського ринку зброї. Україну внесено до списку держав, до яких дозволено експортувати певні види зброї. У цьому списку наша держава зайняла сорокову позицію. Міністр національної оборони Канади Харджит Саджан акцентував увагу на тому, що дозвіл продажу зброї – лише один із кроків надання Україні необхідних можливостей [11]. Хоча експорт зброї сьогодні все ж підлягає жорсткому регулюванню, уключення України до цього списку надало представникам канадської оборонної індустрії юридичне право подавати запити до МЗС України на експорт спеціального обладнання. Прикладом стало постачання в Україну високоточних снайперських гвинтівок [10].

Крім двосторонньої військової допомоги Збройним силам України, Канада також допомагає Україні в рамках співпраці з міжнародними організаціями. Із 2014 р., спільно з іншими членами НАТО, Канада активно сприяє проведенню акцій підтримки безпеки та стабільності в регіонах Центральної й Східної Європи. У питанні відкриття перспективи вступу України до НАТО Канада виступає за застосування політики «відчинених дверей» щодо нашої держави. При цьому акцентовано увагу канадської сторони на важливості наближення стандартів Збройних сил України до стандартів НАТО.

Підтримка Канадою української сторони в рамках НАТО включає сприяння військово-технічному розвитку, підвищення рівня обороноздатності України. Так, у вересні 2021 р. в нашій державі розпочалися масштабні військові навчання Rapid Trident 2021, у яких беруть участь понад десять тисяч військових із країн і партнерів НАТО, у тому числі з Канади [19]. Основна мета – підвищення оборонних можливостей України. Навчання відбуваються на найбільшому в Східній

Європі Яворівському військовому полігоні. Завдяки такій практичній допомозі з боку Канади й інших країн, Україна продовжує розвивати потенціал власних Збройних сил. 12 червня 2020 р. наша країна стала членом Програми розширених можливостей НАТО, що є додатковим інструментом поглиблення військової взаємодії з Альянсом, завдяки участі в навчаннях і тренуваннях під проводом НАТО, у міжнародних місіях і Силах реагування НАТО. Надання Україні статусу партнерства в Програмі розширених можливостей є визнанням значного внеску України в міжнародну безпеку [18].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, двосторонні відносини між Україною та Канадою на сучасному етапі характеризуються досить тісним співробітництвом у багатьох сферах. На першочергову увагу заслуговує військово-політичне та безпекове співробітництво, яке має важливе значення для обох країн в умовах сучасних загроз безпеці України, пов'язаних з агресивною політикою Росії. Канада підтримує територіальну цілісність і суверенітет України, не визнає анексії Криму та засуджує російську військову агресію на Сході України. Для України Канада є одним із головних партнерів, який постійно надає політичну, фінансову, гуманітарну й військово-технічну допомогу нашій державі. Оскільки збройна агресія Росії на Сході України є однією з найбільших загроз безпеці України, військово-політична підтримка та співробітництво з боку Канади відіграє важливу роль для України в контексті просування її інтересів і мирного врегулювання конфлікту. Співпраця України й Канади у військово-політичній та оборонній сферах сприяє підвищенню ефективності дій Збройних сил України й зміцненню її оборонного потенціалу, покращенню практичних навичок українських військовослужбовців.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з більш детальним аналізом основних угод між Україною та Канадою у сфері військового й безпекового співробітництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аппатов, С., Горбатюк, Н. (1998). Океан – не перепона. Формування україно–канадських відносин і роль у цьому української діаспори. *Політика і час*, 10, с. 16–20.
2. Баран, Е. (1999). Канадське співробітництво з Україною. *Зовнішня торгівля*, 1–2, с. 31–35.

3. Бессонова, М. (2020). Основні вектори сучасної канадської допомоги Україні. *Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 8–9 квіт. 2020 р. Київський нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 211–215.
4. Бессонова, М. (2018). Пріоритети сучасних канадсько-українських відносин. *Україна–Канада: матеріали I Міжнародного науково-практичного конгресу з канадознавства* (21–21 черв. 2018 р., м. Луцьк, Україна). Луцьк: Вежа-Друк, с. 16–18.
5. Богданова, Жанна (2021). Україно-канадські зв'язки у сучасній системі міжнародних відносин. *Освіта і наука*, 2021, 1. URL: <https://e-journals.npu.edu.ua/index.php/on/article/view/223/208>
6. Дойчик, М. (1998). Стосунки України та Канади в 1991–1996 рр.: патронат чи співробітництво. *Нова політика*, № 4, 9–13.
7. Конон, Н. Є., Скребнева, А. В. (2016, лютий). Українсько-канадські відносини: сучасний стан та перспективи розвитку. *Грані*, № 2, 27–32.
8. Кравченко, В., Давимука, О. (2017). Пріоритети оборонної політики Канади та українсько-канадське військово-технічне співробітництво. *Стратегічні пріоритети*, № 4, с. 160–168.
9. Макар, В. (2018). Канадсько-українські міждержавні стосунки. *Україна – Канада: матеріали I Міжнародного науково-практичного конгресу з канадознавства* (21–21 черв. 2018 р., м. Луцьк, Україна). Луцьк: Вежа-Друк. 13–15.
10. Михайлюк, В. В., Михайлюк, В. П. (2018). Українсько-канадське співробітництво: пріоритети ХХІ століття. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*, № 5 (246), 47–50.
11. Ноголь, А. (2018). Допомога Канади Україні – важливий рушій для подолання суспільно-політичних викликів / *Україна – Канада: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конгресу з канадознавства* (21–21 черв. 2018 р., м. Луцьк, Україна). Луцьк: Вежа-Друк, 38–40.
12. Перепелиця, Г. (2019). Україна–Канада: становлення та розвиток особливого партнерства. *Вісник КНУ. Міжнародні відносини*, № 2 (50), 25–30.
13. Статкевич, М. (2021). Актуальні напрями співробітництва у сфері безпеки між Україною і Канадою. *Травневі студії 2021: історія, політологія, міжнародні відносини*, с. 173–175.
14. *Політичні відносини. Посольство України в Канаді*. 09 червня 2021 р. URL: <https://canada.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/politichni-vidnosini>.
15. Романюк, Н. (2018). Військово-технічне співробітництво України та Канади. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, № 2 (4), с. 137–146. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/80/74>.
16. Стратегія воєнної безпеки України. Воєнна безпека – всеохоплююча оборона. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>.
17. Стратегія національної безпеки України. Безпека людини – безпека країни. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
18. Україна отримала статус члена Програми розширених можливостей НАТО. *Урядовий портал*, 12 черв. 2020 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-chlena-programi-rozshirenih-mozhливостей-nato>
19. Шість тисяч військових з 15 країн: в Україні стартують навчання Rapid Trident, 20.09.2021 URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3318212-sist-tisac-vijskovih-z-15-krain-zavtra-v-ukraini-startuut-navcanna-rapid-trident.html>.

20. Rabinovych, M. (2017). Canada's response to the Ukraine crisis: a turn to middle-powerhood? *Ideology and Politics*, vol.1 (7), p. 47–93.

21. Canada Condemns Use of Force Against Protesters in Ukraine. *Global Affairs Canada*, 30 November 2013. URL: <https://www.international.gc.ca/media/aff/news-communications/2013/11/30a.aspx?lang=eng>.

22. Canada's engagement in Ukraine. *Government of Canada*, 2021–02–16. URL: <https://www.international.gc.ca/world-monde/country-pays/ukraine/reasons.aspx?lang=eng>.

23. *Military Training Cooperation Program Government of Canada. Government of Canada*, 2017–11–16. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/programs/military-training-cooperation-program.html>.

24. Operation UNIFIER. *Government of Canada*, 2021–09–29. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/operations/military-operations/current-operations/operation-unifier.html>

UKRAINIAN-CANADIAN MILITARY-POLITICAL COOPERATION IN THE CONTEXT OF THREATS TO THE NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

The article examines the Ukrainian-Canadian cooperation in the military-political and security spheres at the present stage. The most important features and factors of bilateral Ukrainian-Canadian relations at the previous stages and their influence on modern cooperation are analyzed. Factors influencing the development of relations between Ukraine and Canada have been identified, the most important of which is the military conflict in eastern Ukraine. An analysis of the main trends and features of security and military cooperation between Ukraine and Canada at the bilateral and international levels in the context of current threats to national security of Ukraine is carried out. The specifics of Ukrainian-Canadian relations in the framework of cooperation with NATO are outlined.

It is noted that Canada is a reliable ally and one of the largest partners of Ukraine in the world, which regularly provides financial, political, humanitarian, military-technical and other assistance. In the context of the analysis of Ukraine's national security threats, it was noted that Canada strongly condemns the aggressive policy of the Russian Federation against Ukraine and actively supports our country on the path to Euro-Atlantic integration. It was revealed that the state policy of Ukraine in the military sphere, in accordance with the Strategy of Military Security of Ukraine, is aimed at ensuring sufficient defense capabilities of the state. The main aspects of Canadian military-technical assistance to Ukraine are identified and described, in particular,

conducting training operations and missions, providing military-technical assistance to the Armed Forces of Ukraine. It is substantiated that the development of political and security cooperation between Ukraine and Canada is a policy priority for both parties. It is noted that cooperation between Ukraine and Canada in the military-political and defense spheres contributes to increasing the effectiveness of the Armed Forces of Ukraine and strengthening its defense potential.

Key words: Ukraine; Canada; military-political cooperation; threat to national security; A special partnership.

REFERENCES

1. Appatov, S., Horbatiuk, N. (1998). The ocean is not an obstacle. Formation of Ukrainian-Canadian relations and the role of the Ukrainian diaspora in it. *Polityka i chas*, № 10, 16–20.
2. Baran, E. (1999). Canadian cooperation with Ukraine. Foreign trade. *Zovnishnia torhivlia*, № 1–2, 31–35.
3. Bessonova, M. (2020). The main vectors of modern Canadian assistance to Ukraine. *Ukraina i svit: teoretychni ta praktychni aspekty diialnosti u sferi mizhnarodnykh vidnosyn: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 8–9 kvit. 2020 r.* Kyivskyi natsionalnyi universytet kultury i mystetstv, 2020. 211–215.
4. Bessonova, M. (2018). Priorities of modern Canadian-Ukrainian relations. *Ukraina – Kanada : materialy I Mizhnarodnoho naukovo-praktychnoho konhresu z kanadoznavstva (21–21 chervnia 2018 roku, m. Lutsk, Ukraina)* Lutsk: Vezha-Druk, 16–18.
5. Bohdanova, Zhanna (2021). Ukrainian-Canadian relations in the modern system of international relations. *Osvita i nauka*, № 1. URL: <https://e-journals.npu.edu.ua/index.php/on/article/view/223/208>
6. Doichyk, M. (1998). Relations between Ukraine and Canada in 1991–1996: patronage or cooperation. *Nova polityka*, № 4, 9–13.
7. Konon, N. Ie., Skrebnieva, A. V. (2016, liutyi). Ukrainian-Canadian relations: current status and development prospects. *Hrani*, № 2, 27–32.
8. Kravchenko, V, Davymuka, O. (2017). Canadian Defense Policy Priorities and Ukrainian-Canadian Military-Technical Cooperation. *Stratehichni priorityety*, № 4, 160–168.
9. Makar, V. (2018). Canadian-Ukrainian interstate relations. *Ukraina – Kanada: materialy I Mizhnarodnoho naukovo-praktychnoho konhresu z kanadoznavstva (21–21 chervnia 2018 roku, m. Lutsk, Ukraina)*. Lutsk: Vezha-Druk, 13–15.
10. Mykhailiuk, V. V., Mykhailiuk, V. P. (2018). Ukrainian-Canadian cooperation: priorities of the XXI century. *Visnyk Skhidnoukraiynskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, № 5 (246), 47–50.
11. Nohol, A. (2018). Canada's assistance to Ukraine is an important driver in overcoming socio-political challenges. *Ukraina – Kanada: materialy I Mizhnarodnoho nau-*

kovo-praktychnoho konhresu z kanadoznavstva (21–21 chervnia 2018 roku, m. Lutsk, Ukraina). Lutsk: Vezha-Druk, 38–40.

12. Perepelytsia, H. (2019). Ukraine-Canada: formation and development of a special partnership. *Visnyk KNU. Mizhnarodni vidnosyny*, № 2 (50), p. 25–30.

13. Statkevych, M. (2021). Current areas of cooperation in the field of security between Ukraine and Canada. *Travnevi studii 2021: istoriia, politolohiia, mizhnarodni vidnosyny*, 173–175.

14. Political relations. Embassy of Ukraine in Canada. June 09, 2021. URL: <https://canada.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/politichni-vidnosini>

15. Romaniuk, N. (2018). Military-technical cooperation between Ukraine and Canada. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*, № 2 (4), 137–146. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/80/74>

16. Ukraine's military security strategy. Military security is a comprehensive defense. *Verkhovna Rada of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>

17. National Security Strategy of Ukraine. Human security is the security of the country. *Verkhovna Rada of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

18. Ukraine has been granted membership in NATO's Enhanced Capabilities Program. *Government portal*, June 12, 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrymala-status-chlena-programi-rozshirenih-mozhливостей-nato>

19. *Six thousand servicemen from 15 countries: Rapid Trident exercises will start in Ukraine, 09/20/2021*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3318212-sist-tisac-vijskovih-z-15-krain-zavtra-v-ukraini-startuut-navcanna-rapid-trident.html>.

20. Rabinovych M. (2017) Canada's response to the Ukraine crisis: a turn to middlepowerhood? *Ideology and Politics*, vol. 1 (7), 47–93.

21. Canada Condemns Use of Force Against Protesters in Ukraine. *Global Affairs Canada*, 30 November 2013. URL: <https://www.international.gc.ca/media/aff/news-communicues/2013/11/30a.aspx?lang=eng>.

22. Canada's engagement in Ukraine. *Government of Canada*, 2021-02-16. URL: <https://www.international.gc.ca/world-monde/country-pays/ukraine/relations.aspx?lang=eng>.

23. Military Training Cooperation Program Government of Canada. *Government of Canada*, 2017-11-16. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/programs/military-training-cooperation-program.html>.

24. Operation UNIFIER. *Government of Canada*, 2021-09-29. URL: <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/operations/military-operations/current-operations/operation-unifier.html>.

Матеріал надійшов до редакції 10.07.2021 р.